

KOSAM
KALKINMA ODAKLI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Dünya

Ne Konuşuyor?

16 - 31 Ocak 2025 | YIL: 4 / SAYI: 72

**DeepSeek'in Ortaya Çıkışı
ve Küresel Etkileri**

**Zorlukların Gölgesinde
Canlı Kalan Bir Ekonomi**

**Gazze'nin Yeniden
İnşa Edilmesi**

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Ocak ayının son günlerine damga vuran ve gündemi sarsan en önemli gelişmelerden birisi şüphesiz yeni yapay zekâ dil modeli DeepSeek oldu. DeepSeek'in büyük ses getirmesinin ardında ABD'li teknoloji devlerine kıyasla daha düşük maliyetle üretilmesi ve daha efektif yanıtlar verebilmesi yer alıyor. Çin, yapay zekâ teknolojisinde dünya lideri olma hedefi için sıkı şekilde çalışırken, önümüzdeki dönemde ABD ile olan rekabetinin kızışacağı aşîkâr.
- Çin Ticaret Bakanlığı 2024 yılında yabancı yatırım ve iş birliklerinde önemli ölçüde büyüme kaydettiklerini belirtti. Çin'in doğrudan yabancı yatırım miktarı %10,5 artış ile 143,85 milyar dolar olarak gerçekleşti. Yurt dışına gönderilen işçi sayısı %17,9 oranında atarak 409.000'e yükseldi. Ayrıca, Bir Kuşak Bir Yol güzergahında yer alan ülkelere yapılan yatırımlar geçen yıla kıyasla %5,4 artarak 33,69 milyar dolar oldu.
- Trump'ın başkanlık görevine başlaması ile medyada oldukça konuşulan bir diğer konu ise Panama Kanalı oldu. Eski ABD Başkanı Jimmy Carter tarafından Panama Kanalı kontrolünün Panama'ya iade edilmesi Trump tarafından hata olarak kabul edilirken, kanaldan geçen ABD gemilerinin fahiş fiyatlar ödediği iddia edildi. ABD Dışışleri Bakanı Marco Rubio ise olası bir çatışma ortamında Panama Kanalı'nın ABD'nin ulusal güvenliğini ve çıkarlarını tehdit edeceğini belirterek Trump'ı destekleyen açıklamalarda bulundu. Tüm bu olaylara karşı Panama Başkanı José Raúl Mulino, Trump ve yönetimi tarafından yöneltilen tüm iddiaları reddetti. Kanalin mülkiyeti üzerine herhangi bir görüşme yapılmayacağını katı bir dil ile vurguladı.
- The Economist, 2024 yılında büyük bir ekonomik başarı gösteren İspanya'yı "En iyi performans gösteren zengin dünya ekonomisi" ödülüne layık gördü. İspanya GSYH'si %3'ün üzerinde büyüme kaydederken, IBEX-35 (Madrid Borsası) %14,2 oranında artış gösterdi. Ülkedeki nüfus, 2021 yılında 47,4 milyondan 2024 yılı temmuz ayında 48,8 milyona yükseldi. Yaşanan olumlu gelişmelerin aksine ülkedeki doğum oranı ise 1,3 seviyesine geriledi. İspanya, düşen doğum oranı ve yaşanan nüfus sorunuyla baş edebilmek adına önümüzdeki üç yıl boyunca her yıl 300.000 belgesiz göçmeni yasal statüye geçirmeyi planlıyor.

- Filistin ve İsrail arasında ateşkesin ilan edilmesi uzun zamandır beklenen bir durumdu. Ancak İsrail, küresel tepkilere rağmen saldırılarını ateşkesin ilanına kadar ağır bir şekilde sürdürdü. Yüzbinlerce Filistinli terk ettikleri yuvalarına geri dönebilmek için yola çıktı ancak çoğu yıkılmış binlerce bina ile karşılaştı. Birleşmiş Milletler, bölgedeki yapı stokunun %69'unun yıkıldığını belirtti. Ayrıca, savaşın sadece ilk dört ayında ülkede yaşanan zarar 18,5 milyar doları aştı. Filistin'e yönelik ablukanın devam ettiği sürece ülkedeki alt ve üst yapıların yeniden inşa edilmesinin 350 yıl süreceği iddia edildi.
- Moldova'da yaşanan enerji krizi Avrupa Birliği'nin başına bela oluyor. Ukrayna aldığı ani kararlar Rus gazı akışını keserek Avrupa'da bir krize neden oldu. Slovakya hariç tüm Avrupa Birliği üyesi ülkelerin olası gaz kesintisine karşı alternatif tedarik rotaları belirlediği ifade edildi. Moldova ve kendi sınırları içerisinde bağımsız yönetilen Transdinyester ciddi gaz krizi ile karşı karşıya. Rus gaz tedarikçisi Gazprom, Transdinyester'e gönderilen doğal gaz için 11 milyar dolar faturayı Moldova'ya keserken, Moldova bu faturanın kendilerini ilgilendirmedığını ve ödemeyeceklerini belirtti. Rusya, doğal gazı Moldova ve Avrupa'ya karşı silah olarak kullanarak Moldova'nın Avrupa Birliği üyesi olma sürecini engellemeye çalışmakta.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

16-31 Ocak 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

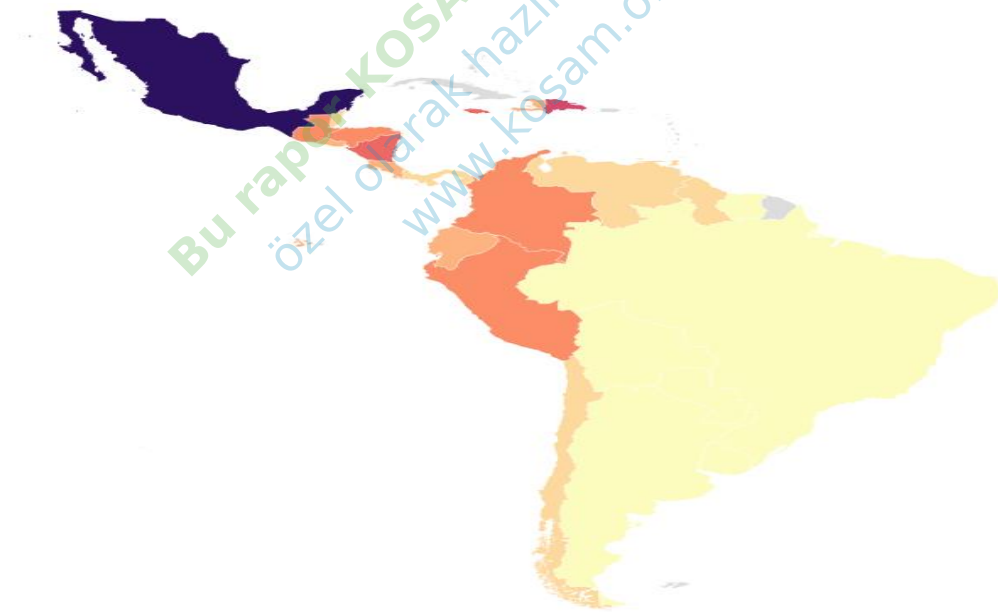
A. EKONOMİ	1
1. Trump'ın Gümrük Vergileri Latin Amerika ve Karayip Ülkelerini Nasıl Etkileyebilir? / International Food Policy Research Institute (ABD).....	1
2. Kore Ekonomisi Siyasi Kargaşanın Ortasında Çeşitli Zorluklarla Karşı Karşıya / Peterson Institute for International Economics (ABD)	2
3. Avrupa'da Endüstriyel İttifaklar / European Policy Centre (Belçika).....	4
4. Çin, Gümrük Vergileri ve Trump 2.0 / Brookings (ABD)	6
5. 2024 Yılında Çin'in Yabancı Yatırımları ve İş Birlikleri Sabit Kalacak / Xinhua Silk Road Information Service (Çin)	7
6. Rusya'nın Savaş Ekonomisi Görüldüğü Kadar Zayıf Değil / The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (Birleşik Krallık)	8
7. Zorlukların Gölgesinde Canlı Kalan Bir Ekonomi / The Elcano Royal Institute (İspanya)	10
8. Yemeğimizle Oynamayın / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya).....	11
9. Doğu Almanya Ekonomisinde Aşağı Yönlü Trend Devam Ediyor / IFO Institute (Almanya).....	12
B. POLİTİKA	14
1. Gazze'nin Yeniden İnşa Edilmesi / TIME (Birleşik Krallık)	14
2. Dörtlü Güvenlik Diyalogu: Hint-Pasifik'te İş Birliği / Indian Council Of World Affairs (Hindistan)	15
3. İsrail-Filistin Ateşkesini Anlamak / Crisis Group (Belçika)	17
4. Avrupa Savunma Sistemi ve Mühimmatlar / European Union Institute For Security Studies (Fransa)	18
5. 21. Yüzyılda İnsansız Hava Araçları ve Hava Savunma Sistemleri / Centre For Aerospace & Security Studies (Pakistan).....	19
6. 2025: Avrupa Eski Normale Hazır mı? / Royal Institute for International Relations (Belçika)	21
7. Panama Kanalını Kim Kontrol Ediyor? / Council on Foreign Relations (ABD)	23
8. Mali Güç Savaşları Kazandırır / KIEL Institute for The World Economy (Almanya) ...	24

C. ÇEVRE.....	26
1. Moldova'nın Doğal Gaz Krizi Avrupa İçin Bir Sorun / Carnegie Europe (Belçika)	26
2. Trump ve İklim Krizi / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)	27
3. Yabancı Yatırımcılar Asya'daki Kömür Santrallerinin Kapanmasını Durdurabilir / World Resources Institute (ABD)	29
D. SOSYAL.....	31
1. İklim ve Sağlık Krizinin Ortasında Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi / Amref Health Africa (Kenya)	31
2. Gazze'de Açlık; Ateşkes Sonrası Yardım Kamyonları Yola Çıkıyor / World Food Programme (İtalya).....	32
E. TEKNOLOJİ.....	34
1. DeepSeek'in Ortaya Çıkışı ve Küresel Etkileri / NATURE (Birleşik Krallık)	34
2. Pakistan'da Starlink: Bağlantının Geleceğini Keşfetmek / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)	35
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	37

A. EKONOMİ

1. Trump'ın Gümrük Vergileri Latin Amerika ve Karayip Ülkelerini Nasıl Etkileyebilir? / International Food Policy Research Institute (ABD)

Trump yönetiminin ticaret stratejileri, küresel ticaretin yanı sıra özellikle tarım sektöründe önemli dönüşümlere neden olabilir. ABD'nin gümrük düzenlemelerinin dengelenmesi halinde, bazı LAC (Latin Amerika ve Karayipler) ülkelerinin ihracat gelirlerinde belirgin bir azalma görülebilir. Özellikle ABD'ye önemli ölçüde ürün ihraç eden Meksika gibi ülkeler, artan tarifeler vasıtasıyla maliyetlerinde yükseliş ve rekabet gücünde azalma ile karşı karşıya kalabilirler. Bu durum, ABD pazarına bağımlı olan ülkelerde, fiyatların artmasına yol açabilir ve nihayetinde olumsuz yansımalar oluşturabilir.

Kaynak: TDM

Bazı LAC ülkeleri, ABD'nin yüksek tarifeleri ve devam eden ticaret savaşlarının etkisiyle alternatif pazar arayışına yönelme eğilimindedir. Brezilya ve Arjantin gibi ülkelerde, ABD ile sınırlı bir ticaret ilişkisi sürdürülmesine karşın, ABD'nin Çin gibi diğer pazarlarda sunduğu rekabet avantajları sayesinde çeşitli fırsatlar ortaya çıkabilir. Örneğin, ABD-Çin ticareti bağlamında, ticaret savaşlarının geniş çaplı etkileri yalnızca gıda fiyatları ve ithalat-ihracat hacimlerini değil, aynı zamanda küresel arz zincirlerini de kapsamaktadır.

ABD'nin uygulayacağı yüksek gümrük vergilerinin etkileri yalnızca LAC ülkeleriyle sınırlı kalmayacak, aynı zamanda diğer ülkelere de yayılma potansiyeline sahiptir. Küresel ölçekte gıda fiyatlarında yaşanan artışlar, özellikle düşük gelirli bireyler için önemli sorunlar oluşturmakta. Dolayısıyla, Trump yönetiminin ticaret politikaları, dünya genelindeki tarım sektöründe ciddi etkilere yol açacak.

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/how-trump-tariffs-might-impact-countries-of-latin-america-and-the-caribbean/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Trump, Gümrük, Vergi.

2. Kore Ekonomisi Siyasi Kargaşanın Ortasında Çeşitli Zorluklarla Karşı Karşıya / Peterson Institute for International Economics (ABD)

Güney Kore'nin tabandan gelen demokrasisi, 3 Aralık 2024'te kısa süreli sıkıyönetim çağrısına rağmen ayakta kalarak dayanıklılığını kanıtladı. Ancak, geçtiğimiz ay hem başkanın hem de başkan vekilinin art arda görevden alınması ve başkanın 15 Ocak'ta ayaklanma suçlamasıyla tutuklanmasının ardından siyasi kargaşa devam ediyor.

Anayasa Mahkemesi'nin Cumhurbaşkanı'nı görevden alınmasıyla ilgili nihai kararını altı ay içinde vermesi ve görevden alınmanın onaylanması halinde iki ay içinde yeni bir cumhurbaşkanlığı seçimi yapılması gerekiyor. Bu durum, Güney Kore'deki siyasi belirsizliğin birkaç ay daha sürebileceği ve yaklaşmakta olan ekonomik zorlukla yüzleşecek net bir liderden yoksun bırakacağı anlamına geliyor.

2017 yılında Güney Kore, ABD'de Donald Trump'ın yönetime geldiği ilk zamanlarda eski Başkan Park Geun-hye'yi görevden almıştı. Sekiz yıl sonra garip bir dejavu yaşayan Güney Kore, Trump'ın 20 Ocak'ta başlayacak ikinci yönetimi öncesinde yeni bir azil (görevden alınma) sürecine girdi.

Güney Kore ekonomisi 2017'nin başlarında Başkanın görevden alınma sırasında birçok zorlukla karşı karşıya kaldı fakat sonunda ekonomik gidişat beklenmedik bir şekilde tersine döndü. Kore, bilgi teknolojileri (IT), makine, petrokimya ve gemi yapımı gibi başlıca sektörlerdeki ihracatını artırdı. Özellikle yarı iletken ihracatı %57,4 oranında

artarken, toplam ihracat 573,9 milyar dolarla 1956 yılından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.

Güney Kore hükümetinin tahminlerine göre, en büyük iki ticaret ortağıyla olan genel belirsizlikten dolayı, büyüme hızı 2025'te %1,5'lik orana gerileyebilir. ABD'nin ticaret politikası, Güney Kore için büyük bir risk faktörü olarak görülmekte. Çin faktörü daha ciddi bir risk taşımaktadır. Çelik ve petrokimya gibi büyük Güney Kore endüstrileri yıllardır Çin'in endüstriyel kapasite fazlası ve artan ihracatı ile rekabet etmekte zorlanmakta, küçülme ve yeniden yapılanma sürecine girmektedir.

Kaynak: Kim Hong-ji

Güney Kore'nin ticaret, yatırım ve tedarik zincirleri kademeli olarak Çin'e bağımlı olmaktan çıkıp daha fazla çeşitlendirilmiş, riski azaltılmış ve ABD odaklı hale gelmiştir. Son yıllarda Güney Kore'nin Çin'e yaptığı ihracatın toplam ihracattaki payı %25'ten 2024 yılında %19,5'e düşmüş, ABD'ye yaptığı ihracat ise %12'den 2024 yılında %18,7'ye yükselmiştir.

Trump'ın planladığı gümrük vergilerinin Güney Kore'ye uygulanması halinde, ticaret, yatırım ve tedarik zincirlerinde meydana gelen çeşitlendirmenin yapısal ivmesini önemli ölçüde bozma riski bulunmaktadır. Güney Kore, baskın teknoloji ve pazar lideri Tayvan ile bellek dışı çiplerdeki farkı daraltmak için mücadele etti. Yakın tarihli bir Bloomberg raporu, Tayvan'ın Güney Kore'ye kıyasla yapay zekâ (AI), yarı iletken ve IT sektörlerinde

patlama yaşayan daha canlı ve zengin bir teknoloji start-up ekosistemine sahip olduğuna işaret ediyor.

Erişim: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2025/koreas-economy-faces-looming-challenges-amid-political-turmoil>

Anahtar Kelimeler: Güney Kore, ABD, Ticaret Dengesi, Ekonomi.

3. Avrupa'da Endüstriyel İttifaklar / European Policy Centre (Belçika)

Avrupa, küresel ekonomik rekabette giderek daha fazla zemin kaybediyor. İnovasyon pazara ulaşamıyor, yatırımlar cazip olmaktan çıkıyor, üst düzey yetenekler yurtdışında daha yüksek ücretler arıyor, Avrupa'nın önde gelen endüstrileri küresel rakipleri tarafından geride bırakılıyor ve verimlilik oldukça düşük kalıyor.

Avrupa'nın içinde bulunduğu sıkıntı, talep eksikliği ve arz yetersizliğinden kaynaklanıyor. Talep olmadan hiçbir girişimci yeni bir ürün piyasaya sürmez; arz olmadan yeni pazarlar oluşamaz. Avrupa'nın uluslararası rekabet gücünü artırması için yeni teknolojilere yönelik talebi ve bu teknolojilerin arzını canlandırması gerekiyor. Ancak bunun için yeni düzenlemeler getirmek ya da taze finansman aramak yerine, mevcut araçlarını daha etkin kullanmalıdır.

Avrupa sanayi birlikleri, bu yaklaşımın önemli bir örneğidir. Araştırma kuruluşlarından start-up'lara ve potansiyel müşterilere kadar çeşitli endüstri oyuncularını bir araya getirerek talep-arz dinamiklerini oluştururlar. Bunlar, Avrupa'nın gizli sanayi ekosistemleridir. AB, 2017'den bu yana hammaddelerden pillere, bulut teknolojilerinden küçük nükleer reaktörlere kadar birçok kritik endüstriyel alanda 11 sanayi ittifakı kurdu.

Ancak AB karar alıcılarının bu ittifakların potansiyelini göz ardı etmesi, onların düşük performans göstermesine neden olmakta. Avrupa Komisyonu, yıllık yatırım açığının yaklaşık 477 milyar avro olduğunu tahmin etmekte ve stratejik finansman konusunda ABD'nin oldukça gerisinde kalmakta.

AB, öncelikli olarak otomotiv gibi orta teknoloji sektörlerine yatırım yaparken, yazılım ve diğer yüksek teknoloji alanlarına daha az fon ayırıyor. Avrupa'nın yüksek teknoloji sektörlerine yaptığı yatırımlar, ABD'ye kıyasla çok daha küçüktür ve bu durum, yatırımların getirisini düşürerek risk sermayesi ve özel sermaye fonlarının bölgeden uzaklaşmasına yol açıyor.

AB, düzenleyici mekanizmalarını basitleştirerek inovasyon finansmanına erişimi artırmalı ve gelişen bir ekosistem oluşturarak verimli talep-arz dinamiklerini teşvik etmeli. Avrupa sanayi ittifakları, bu süreçte önemli bir rol oynayabilir. Tedarik zincirlerinden finansman segmentlerine kadar geniş bir yelpazede faaliyet gösteren firmaları içeren bu ittifaklar, AB'nin ekonomik ve pazar istihbaratını güçlendirmesine yardımcı olabilir.

Endüstriyel ittifaklar, yatırım ve risk sermayesini yönlendirme açısından da kritik bir role sahiptir. Avrupa'daki potansiyel sanayi projelerinin kapsamlı bir haritasının çıkarılması ve bu haritanın tüm ittifakları kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekmektedir. Böylece yatırımcılar ile proje sahipleri daha etkin eşleştirilebilir ve kamu finansmanı daha verimli bir şekilde sağlanabilir.

Kaynak: Canva

Erişim: <https://www.epc.eu/en/Publications/Could-European-industrial-alliances-be-the-hidden-drivers-of-European~60fc20>

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, AB, Yatırım, Endüstri.

4. Çin, Gümrük Vergileri ve Trump 2.0 / Brookings (ABD)

ABD seçimlerinin hemen ardından, gümrük vergilerinin fiyatlanmaya başladığına dair işaretler için küresel piyasalar incelendi. O dönemde dolar anlamlı bir şekilde yükselmiş olmakla birlikte, bu yükselişin piyasaların ek gümrük vergilerine tepki vermesinden değil, daha hızlı ABD büyümesi beklentilerinden kaynaklandığı görüldü. Bu tablo o zamandan bu yana daha da belirginleşti, dolar daha da yükseldi, ancak Çin yuanı veya Japon yeni gibi Çin tarifelerinden en çok etkilenecek para birimleri karşısında yükselmedi. Dolayısıyla piyasa fiyatlarının düşük tarife riski taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Seçimden bu yana dolar önemli ölçüde yükselmiş ve giderek daha geride kalan ABD hisse senetlerinden daha iyi performans göstermiştir. Dolar ve S&P 500 arasında giderek büyüyen takoz, piyasaların tarifelere anlamlı bir ağırlık verdiği yorumuna yol açıyor. Sonuçta, S&P 500'deki şirketlerin çoğu, ABD ile Çin arasında tırmanan ticari gerilimlerden olumsuz etkilenecek çok uluslu şirketlerdir. Ancak bu sonuç yanıltıcıdır.

Kaynak: Brookings

Bunun nedeni, dolardaki yükselişin esas olarak avro ve İngiliz sterlini karşısında gerçekleşirken, seçimden bu yana esasen durağan bir seyir izleyen Çin yuanı karşısında sadece mütevazı bir yükseliş göstermiş olmasıdır. Bazı uzmanlar yuanın resmi müdahaleye tabi olduğunu ve bu nedenle tarifelere ilişkin piyasa pozisyonu için iyi bir gösterge olmayabileceğini söylüyor. Ancak Japon yeni de aynı sinyali veriyor.

ABD'nin Çin'e uygulayacağı ek gümrük vergilerinden Japonya ciddi şekilde etkilenecektir, zira bunun sonucunda yuanın değer kaybetmesi yenin ticaret ağırlıklı olarak yükselmesine neden olacaktır. Çin'in tırmanan ticaret anlaşmazlığındaki en güçlü silahı, ABD'nin gümrük vergilerine karşılık olarak para biriminin değer kaybetmesi. Çin yönetimi, özellikle de ABD gümrük vergilerinin yüksek olması halinde yuanın önemli ölçüde düşmesine izin vermeye istekli olup olmadığı konusunda net değildir.

Erişim: <https://www.brookings.edu/articles/china-tariffs-and-trump-2-0/>

Anahtar Kelimeler: Gümrük Vergisi, Çin, ABD, Japonya.

5. 2024 Yılında Çin'in Yabancı Yatırımları ve İş Birlikleri Sabit Kalacak / Xinhua Silk Road Information Service (Çin)

Çin Ticaret Bakanlığı'ndan bir yetkili, 2024 yılında Çin'in yabancı yatırımı ve iş birliğinde bir büyüme kaydedildiğini duyurdu. Yetkili, Çin'in mali olmayan doğrudan dış yatırımlarının yıllık %10,5 artışla 143,85 milyar ABD dolarına yükseldiğini belirtti. Ayrıca Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'ne (ASEAN) yapılan yatırımların ise bir önceki yıla kıyasla %12,6 oranında arttığı vurgulandı.

Özellikle leasing, ticari hizmetler, imalat, toptan ve perakende sektörlerine yapılan yatırımlar büyümeyi yönlendiren önemli unsurlardan birisi oldu. Çin'in yurt dışı yabancı sözleşmeli projelerinin cirosu 2024 yılında %3,1 oranında artış ile 165,97 milyar ABD dolarına ulaştı.

Çin'in yurtdışına gönderdiği işçi sayısı %17,9 oranında artarak 409.000'e çıktı ve yılsonunda çalıştırılan işçi sayısı 594.000'e ulaştı. Bazı kaynaklardan elde edilen verilerine göre, Kuşak ve Yol güzergâhındaki ülkelerde finans dışı yatırımlar geçen yıl bir önceki yıla kıyasla %5,4 artarak 33,69 milyar ABD dolarına ulaştı.

Erişim: <https://en.imsilkroad.com/p/344231.html>

Anahtar Kelimeler: Çin, Ticaret, Yatırım.

6. Rusya'nın Savaş Ekonomisi Görüldüğü Kadar Zayıf Değil / The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (Birleşik Krallık)

Ukrayna'nın enerji sistemi Rus hava saldırıları nedeniyle ağır hasar görürken, en yoğun çatışmaların yaşandığı güney Donetsk'te toprak kaybetmeye devam ediyor. Daha da önemlisi, Kiev'in bazı kilit müttefiklerinde -özellikle ABD'de- yaşanan siyasi değişimler, önümüzdeki yıl mali ve askeri yardımların önemli ölçüde azalmasına neden olabilir.

Öte yandan Rusya ekonomisi, savaş boyunca kötüye gideceği tahminlerini boşa çıkardı ve çeşitli zorluklara rağmen Kremlin'in Ukrayna ve ötesindeki emellerini destekleyecek güçlü bir konumda kalmasını sağladı. Savaşın ilk aylarında analistler, Rusya'nın yaşam standartlarında düşüşe ve devletin mali kaynaklarında azalmaya yol açacak ciddi ve uzun bir durgunluk dönemi yaşayacağını öngörüyordu. Ancak bu tahminler kısa sürede geçerliliğini yitirdi. Sermaye kontrollerinin uygulanması ve dış ticaretin hızla yeniden yönlendirilmesi, savaşın başlarında gözlemlenen ekonomik sıkıntıları büyük ölçüde hafifletti.

Rusya ekonomisi, 2022 yılında resesyona girmekten kaçamamış ancak yeni koşullara uyum sağlayarak bu resesyonu çok hafif şekilde atlatmıştır (GSYH yalnızca %1,9 oranında daraldı). 2023 yılında büyüme neredeyse tüm beklentileri aşarak %3,6 seviyesine ulaştı ve bu ivme 2024 yılında da devam etti. İşsizlik oranı ise Ekim ayında %2,3'e gerileyerek Sovyet sonrası dönemin en düşük seviyesine indi.

Kasım ayı sonunda Rusya Merkez Bankası (CBR), yıllık enflasyon oranını %8,9 olarak kaydetti; bu oran, bankanın %4'lük hedefinin oldukça üzerinde. Ancak bu bile enflasyonun gerçek boyutunu tam olarak yansıtmıyor; bazı temel mallarda fiyat artışları %70'i aştı. Enflasyonu kontrol altına almak amacıyla Merkez Bankası yıl boyunca faiz oranlarını artırdı ve Ekim ayında Sovyet sonrası dönemin en yüksek seviyesi olan %21'e çıkardı.

Birçok analist, bu belirtileri Ukrayna'daki savaş harcamalarındaki artışa bağlayarak, GSYH'nin %7'sinden fazlasına ulaşması beklenen rekor seviyedeki askeri harcamalara dikkat çekiyor. Savunma harcamalarının bu yıl yaklaşık %25 artması ve federal bütçenin

yaklaşık %40'ını oluşturması beklenirken, bazı uzmanlar Rusya'nın stagflasyona sürüklenme olasılığını gündeme getirdi. Ancak yakın vadede bir ekonomik kriz olası görünmüyor. Rusya, ciddi ekonomik zorluklarla karşı karşıya olsa da Kremlin'in Ukrayna'daki hedeflerini sınırlayabileceğine dair siyasi bir işaret bulunmuyor.

Rusya, dış sermaye kaynaklarının büyük ölçüde kesilmesine rağmen, iç yatırımları ve hükümet harcamalarını kendi kaynaklarıyla finanse etme kapasitesini sürdürüyor. Ayrıca yüksek miktarda petrol ihraç etmeye devam ettiği sürece bu dengenin bozulması pek olası görünmüyor.

Kremlin'in mali durumu son derece sağlam kalmaya devam ediyor. Yurtiçi ekonomik faaliyetlerden elde edilen vergi gelirleri savaşın başlamasından bu yana artış gösterdi. 2024 yılında petrol ve doğal gaz gelirlerinin federal bütçe gelirlerinin %28'ini oluşturması bekleniyor; bu oran, 2018 yılındaki %53'lük seviyeye kıyasla önemli bir düşüşü temsil ediyor.

Rusya, Ukrayna'daki savaşını sürdürmek ve uzun vadede Batı ile yaşadığı stratejik rekabete hazırlanmak için yeterli ekonomik güce sahip. Dolayısıyla, ekonomik kırılganlıkların Kremlin'i müzakere masasına getireceğine dair beklentilerin gerçekleşmesi pek olası görünmüyor.

Kaynak: RUSI

Erişim: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russias-wartime-economy-isnt-weak-it-looks>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Ukrayna, Savaş.

7. Zorlukların Gölgesinde Canlı Kalan Bir Ekonomi / The Elcano Royal Institute (İspanya)

İspanya, 2024 yılında büyük bir ekonomik başarı sergileyerek, The Economist tarafından "En iyi performans gösteren zengin dünya ekonomisi" ödülüne layık görüldü. Ülkedeki GSYH, %3'ün üzerinde büyürken, IBEX-35 hisse senedi endeksi (Madrid Borsası) %14,2 oranında artış gösterdi. Enflasyon %2,8 seviyelerine gerilerken, işsizlik oranı %11 ile son 17 yılın en düşük seviyesinde gerçekleşti.

İspanya'nın nüfusu 2021 yılında 47,4 milyondan 2024 yılı temmuz ayında 48,8 milyona yükseldi ve bu artışın neredeyse tamamı göçten kaynaklandı. Ülkedeki doğurganlık oranı 1,3 çocuk ile oldukça düşük ve bu oran, mevcut nüfus seviyesinin korunması için gerekli olan 2,1'in oldukça altında. Göçmenler, İspanya iş gücünün büyük bir bölümünü oluşturmakta. Ülkedeki 50 ilin 20'sinde iş gücünün %15'i, bazı illerde ise %20'si göçmen işçilerden oluşuyor.

Kaynak: Sunguk Kim

İspanya hükümeti, hızla yaşlanan nüfusuyla başa çıkabilmek için, Almanya ve İtalya gibi diğer AB ülkelerinin sınır kontrollerini sıkılaştırmaya çalıştığı bir dönemde, önümüzdeki üç yıl içinde her yıl yaklaşık 300.000 belgesiz göçmeni yasallaştırmayı planlıyor. Başbakan Pedro Sánchez, "İspanya'nın açık ve müreffeh bir ülke olmak ya da kapalı ve yoksul bir ülke olmak arasında bir seçim yapması gerekiyor. Bu kadar basit," diyor.

Mayıs ayında yürürlüğe girmesi planlanan bu reform, çalışma ve oturma izinleri için yasal ve idari prosedürleri basitleştirmeyi hedefliyor. Ancak göçmen meselesi, İspanyolların en büyük endişelerinden biri haline gelmiş durumda; anketlere göre, İspanyolların %57'si ülkede çok fazla göçmen olduğunu düşünüyor.

İspanya nüfusunun büyük bir kısmını oluşturan yabancı doğumlu bireylerin sayısının 9 milyona ulaşması (toplam nüfusun %19'u), zaten yoğun olan konut piyasasında baskılara yol açıyor. 2014 yılından günümüze ortalama konut fiyatları, reel ücretlerdeki artışın çok üzerinde seyrederek %56 oranında yükseldi. Uygun fiyatlı konut eksikliği, İspanyolların başlıca endişelerinden biri haline geldi.

Erişim: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/commentaries/a-buoyant-economy-marred-by-an-overheated-property-market/>

Anahtar Kelimeler: AB, GSYH, İspanya.

8. Yemeğimizle Oynamayın / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)

Küresel çapta gıda fiyatları giderek artarken, özellikle 2007-2008, 2011-2013 ve 2020-2023 yılları arasında yaşanan krizin daha da üzerine çıkıyor. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün gıda fiyat endeksi 2019-2022 yılları arasında 98,1 puandan 144,7 puana yükseldi. 2022 yılının başında, Rusya ve Ukrayna arasında başlayan savaş küresel gıda fiyatlarını ciddi şekilde artırdı. Savaşın hemen ardından mısır ve buğday fiyatları %50 oranında artış gösterdi.

Aynı dönemde artan enflasyon oranları, ülkelerin faiz oranlarını artırması ile zaten ağır olan borç yükünü daha da kötüleştirdi. 2023 yılında sadece düşük ve orta gelirli ülkelerin kamu dış borçları 3 trilyon doları aştı. Günümüzde 20 ülke hem borç hem de gıda krizi çıkmazıyla mücadele etmekte.

Tüm bunların yanı sıra tahıl kıtlığı korkusu emtia vadeli işlem piyasalarında spekülasyon yatırımları tetikledi ve gıda fiyatlarının artmasına neden oldu. Son dönemde yaşanan gıda krizinde spekülasyoncular ciddi yatırımlar yapmış ve 2022 yılı mart ayında tarımsal emtialarda yapılan spekülasyon hareketlerinin miktarı 4,5 milyar doları aştı.

1990'lu yılların sonuna kadar emtia vadeli işler piyasasındaki fiyatlar çoğunlukla hava durumu tahminleri, beklenen hasat verimi ve petrol talebi tarafından belirleniyordu. Ancak bu piyasalar küçük ve orta ölçekli işletmeler yerine daha büyük üretici ve büyük gıda şirketlerinin çıkarlarına hizmet ediyordu.

Gıda fiyatlarında artışa karşı özellikle ithalata bağımlı ülkelerin oldukça korumasız olduğu belirtiliyor. Almanya'da mevcut durumda yaklaşık 17 milyon insanın yoksulluk riski altında yaşadığı vurgulanıyor. Gıda fiyatlarının yüksek olması sadece hane halkını değil aynı zamanda üreticileri de önemli ölçüde etkiliyor. Hasat zamanı gıda fiyatlarında yaşanacak bir düşüş özellikle çiftçileri ciddi şekilde etkileyip kredilerini ödeyememe riskiyle baş başa bırakabilir.

Gıda fiyatlarındaki dalgalanmalar piyasa spekülörlerinin karlılığını artırırken, üreticiler ve yoksul insanlar için yıkıcı etkilere neden oluyor. Yaşanan bu olumsuzlukları önlemek adına emtia vadeli işlem piyasalarında pozisyon limitlerinin daha da sıkılaştırılması gerekiyor. Ayrıca, gıda fiyatlarındaki dalgalanmaya karşı çiftçilerin korunacağı alternatif araçların uygulamaya konması hayati önem taşıyor.

Erişim: <https://www.rosalux.de/en/news/id/52992/stop-playing-with-our-food>

Anahtar Kelimeler: Emtia, Gıda, Kıtık, Piyasa.

9. Doğu Almanya Ekonomisinde Aşağı Yönlü Trend Devam Ediyor / IFO Institute (Almanya)

Doğu Almanya'da ekonomik görünüm önceki aya kıyasla kötüleşmeye devam etti. İmalat sektöründeki durum özellikle yeni yılın ilk ayında oldukça yavaşladı. Ekonomik gidişatı ölçme adına yapılan ankete katılan şirketler, önceki aya kıyasla iş pozisyonlarının kötüleştiğini ve önümüzdeki süreçte iş durumları hakkında karamsar olduklarını ifade ettiler.

Hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketler ise mevcut durumlarının fena olmadığını ancak gelecek aylarda iş durumlarının istedikleri gibi olmayacaklarını belirtti. Perakende sektöründe gelecekteki iş beklentileri pozitif tarafta iken, toptan sektöründe iş

beklentileri negatif tarafta kaldı. İnşaat sektöründeki iş faaliyetleri ocak ayında nispeten sabit kalırken, ankete katılan inşaat şirketleri gelecekteki iş beklentilerini oldukça düşürdüler.

Doğu Almanya'da ekonomik durum ve beklentiler 2024 yılının başında nispeten düşük seyrederken, yılın ortalarına doğru iyileşme göstermiş ancak 2024 yılının son aylarına doğru tekrar düşüş trendine girmiş ve sene başındaki seviyelerinin oldukça altına düşmüştür.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-01-31/eastern-german-economy-remains-downward-trend-january-2025>

Anahtar Kelimeler: Doğu Almanya, Ekonomi, Sektörler.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

B. POLİTİKA

1. Gazze'nin Yeniden İnşa Edilmesi / TIME (Birleşik Krallık)

İsrail ve Filistin arasında gerçekleşen ateşkes anlaşması sonrası birçok Filistinli evlerine dönmek için sabırsızlanırken, birçoğu bölgede geriye hiçbir şey kalmadığını ve yeniden inşa etmenin hiçbir yolu olmadığını düşünüyor.

İsrail'in bombardımanı ve kara operasyonları, bölgedeki mahallelerin tamamını moloz yığınlarına dönüştürürken, su ve elektrik altyapısını da kullanılmaz hale getirmiştir. Birçok hastane artık çalışamayacak haldedir ve çoğunun yeniden inşa edilip edilmeyeceği belirsizdir.

Ateşkesin içeriğinde savaştan sonra Filistin yönetiminde neler olacağı ya da İsrail ve Mısır'ın uyguladıkları insan ve mal hareketlerini kısıtlayan ablukayı kaldırıp kaldırmayacağı belirtilmedi. Birleşmiş Milletler, ablukanın devam etmesi halinde yeniden inşanın 350 yıldan fazla sürebileceğini ifade etti.

Bölgedeki tüm yapıların en az üçte ikisi yıkıldı. Hasarın tam boyutu ancak çatışmalar sona erdiğinde ve görevliler bölgeye tam erişim sağladığında bilinecek.

Birleşmiş Milletler geçtiğimiz ay uydu verilerini kullanarak bölgedeki yapıların %69'unun hasar gördüğünü ya da yıkıldığını, bunların arasında 245.000'den fazla evin de bulunduğunu ortaya çıkarttı. Dünya Bankası, savaşın sadece ilk dört ayında 18,5 milyar dolarlık bir zararın meydana geldiğini tahmin ediyor.

Birleşmiş Milletler, bölgede 50 milyon tondan fazla molozun bulunduğunu, tam zamanlı çalışan 100'den fazla kamyonla mevcut molozları temizlemenin 15 yıldan fazla zaman alacağını öngörüyor. Enkazın taşınması, büyük miktarda patlamamış mühimmat ve diğer zararlı maddelerin yanı sıra yıkıntıların arasında kalan ölmüş insan bedenlerini içermesi nedeniyle de karmaşık bir hal alacaktır.

Ateşkes anlaşması, kalan 100 rehinenin tamamının serbest bırakılması ve İsrail askerlerinin bölgeden çekilmesinin ardından üç ila beş yıllık bir yeniden inşa projesinin

son aşamasına geçilmesini öngörüyor. Ancak bu noktaya gelebilmek için anlaşmanın ikinci ve en zor aşaması üzerinde uzlaşmaya varılması gerekiyor.

ABD ve uluslararası toplumun büyük bir kısmı, nihai devletleşme öncesinde Arap ülkelerinin desteğiyle Batı Şeria ve Gazze'yi yönetecek yeniden canlandırılmış bir Filistin Yönetimi istiyor. Uluslararası bağışçıların yirmi yıldan kısa bir süre içinde beş savaş görmüş bir bölgeye yatırım yapması pek olası görünmüyor.

Kaynak: Fatima Shbair

Erişim: <https://time.com/7207750/how-long-will-it-take-how-much-will-it-cost-to-rebuild-gaza/>

Anahtar Kelimeler: Filistin, İsrail, Savaş.

2. Dörtlü Güvenlik Diyalogu: Hint-Pasifik'te İş Birliği / Indian Council Of World Affairs (Hindistan)

Avustralya, Japonya, Hindistan ve ABD'den oluşan stratejik bir grup olan Dörtlü Güvenlik Diyalogu (QUAD) geçtiğimiz aralık ayında 20. yıldönümünü kutladı. Grubun Dışışleri Bakanları tarafından yayımlanan ortak açıklamada şu ifadelere yer verildi: "Bir felakete acil müdahale olarak başlayan bu süreç, bölgemizdeki insanlar için olumlu sonuçlar doğuran tam teşekküllü bir ortaklığa dönüştü." 2004 yılında Hint Okyanusunda meydana

gelen tsunamiye yanıt olarak kurulan ortaklık, dört ülke ve ortakları için güvenilir iş birliği ve diplomasi aracı haline geldi.

Dört ülke arasındaki yakın koordinasyon, Japonya'nın bu koordinasyonu güçlendirme fikrini ortaya atmasına yol açmış ve dörtlü diyalogun doğuşuyla sonuçlanmıştır. Grup, gayri resmi de olsa ilk toplantısını 2007 yılında Filipinler'de düzenlenen ASEAN Bölgesel Forumu çerçevesinde gerçekleştirmiştir. Ancak iş birliği alanlarının netlik kazanmaması, dış politika hedeflerinin ve ulusal çıkarların farklılaşması ve hükümetlerin değişmesi, grubun faaliyetlerinin askıya alınmasına neden oldu.

Dörtlü, 2017 yılında uzun bir aradan sonra geri döndü. Dönemin Japonya Başbakanı Abe, Dörtlü'nün yeniden canlanmasında etkili olurken, ortak kaygıların ele alınması için daha fazla iş birliğine ihtiyaç duyulduğu da önemli ölçüde kabul gördü.

Grup üyesi hükümetler, bir doğal afet durumunda, temel yardım malzemelerinin önceden konumlandırılması da dahil olmak üzere, hızla müdahale etmeye hazır olmak için çalışmakta olup, bu çaba Hint Okyanusu bölgesinden Güneydoğu Asya'ya ve Pasifik'e kadar uzanmaktadır. Grup tarafından 2022 yılında başlatılan Deniz Alanında Farkındalık için Hint-Pasifik Ortaklığı (IPMDA); ortaklara neredeyse gerçek zamanlı, uygun maliyetli, son teknoloji radyo frekansı verileri sağlayarak sularını daha iyi izlemelerine, iklim değişikliği ve doğal afetlere müdahale etmelerine ve kendi sularında yasalarını uygulamalarına olanak tanıyor.

Son yirmi yılda dönüşüm geçiren grup, doğal felakete tepki olarak bir araya gelen ülkelerden, diplomatik ve stratejik girişimleri yönlendiren bir koalisyona dönüşmüştür. Gruplaşma sadece faaliyet yelpazesini genişletmekle kalmamış, aynı zamanda bölgesel diplomaside merkezi bir rol oynamaya başlamış ve ABD ile müttefiklerinin Hint-Pasifik bölgesine gösterdikleri ilginin bir barometresi haline gelmiştir. Grup, çok yönlü zorlukları ele alma ve Hint-Pasifik bölgesinde kapsayıcı büyüme ve kalkınmayı teşvik etme konusundaki kararlılığını ortaya koymaktadır. Üye devletlerin ve ortak ülkelerin değişen ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak gündemini genişletmektedir.

Erişim:https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=1&ls_id=12277&lid=7485#_edn1

Anahtar Kelimeler: Japonya, ABD, QUAD.

3. İsrail-Filistin Ateşkesini Anlamak / Crisis Group (Belçika)

15 Ocak 2025 tarihinde imzalanan ateşkes, Filistin'deki şiddetli çatışmaların son bulması ve insani yardım akışının sağlanması adına önemli bir adım oldu. Ateşkesin tesis edilmesi ile bölgeye insani yardım girişinin başlatılması ve rehinelerin takası gibi önemli adımlar sağlanmış oldu.

Fakat bu ateşkes, taraflar arasındaki derin güvenlik endişeleri nedeniyle son derece dikkatli bir şekilde hayata geçiriliyor. İsrail, ateşkesi yalnızca geçici bir ara olarak değerlendirebilir ve bölgeyi yeniden işgal etme niyetinde olabilir. Diğer bir açıdan, Filistin'deki güçlerin toparlanması için bir fırsat olarak algılanabilir.

Ateşkesin uzun dönemde kalıcı bir barışa evriliş evrilmeyeceği, büyüme açısından önemli bir soru. Ateşkesin ilk aşamada kazandığı başarı, sürecin gelecekteki seyrini tayin edecek olan temel faktördür. Eğer ateşkes şartlarına uyulmazsa, bölgede yaşanan çatışmaların devam edeceği öngörülüyor.

Ateşkesin sürdürülebilirliği, taraflar arasındaki güvenin derinliği ve kalıcı barış için gösterilecek çabaların niteliği ile belirlenecektir. Ateşkes, yalnızca geçici bir çözüm sağlarken, kalıcı bir barışın inşası için daha fazla müzakere ve güven tesisine olanak tanıyacaktır.

Kaynak: Crisis Group

Erişim: <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/understanding-israel-hamas-truce>

Anahtar Kelimeler: Ateşkes, Savaş, Güvenlik, Filistin.

4. Avrupa Savunma Sistemi ve Mühimmatlar / European Union Institute For Security Studies (Fransa)

AB ve üye devletleri 1950'lerden bu yana en büyük silahlanma çabasını ortaya koyuyor. Savunma bütçeleri Avrupa çapında artıyor, silah fabrikaları genişliyor ve yenileri inşa ediliyor. Avrupa ülkelerinin kendi güvenlikleri için daha fazla sorumluluk almaları gerekirken, önemli miktarda finansmana ihtiyaç duyuyor. Avrupa Komisyonu'na göre, Avrupa önümüzdeki on yılda 500 milyar Euro daha savunma yatırımı talep ederken, Savunma Komiseri Andrius Kubilius AB'nin 2028-2034 bütçesinde savunmaya 100 milyar Euro tahsis edilmesini istiyor.

2024 yılında 27 AB Üye Devleti savunmaya tahmini olarak 326 milyar avro harcamış olup bu rakam GSYH'nin %1,9'una tekabül etmektedir. Bu rakam bir önceki yıla göre %17'lik bir artış anlamına gelmektedir. Savunma harcamalarındaki bu artışın başlıca nedeni silah alımlarıdır. Ancak dünyanın dört bir yanında silahlanma sürecinin hızlanması ile savunma maliyetlerinde ciddi artışlar yaşanmıştır. AB'nin yeni silahlanma sürecinde yaptığı yatırımlar 2021 yılında 59 milyar Euro'dan 2024 yılında 102 milyar Euro'ya yükselerek toplam savunma harcamalarının %30'undan fazlasına ulaşarak rekor kırdı.

Savunma harcamaları dünya genelinde sürekli artarken, NATO içerisindeki tartışmalar da sürüyor. Gelir verileri ve sektörle yapılan görüşmelerin de teyit ettiği üzere, Avrupa savunma sanayinin genel olarak kısa vadeli finansman sıkıntısı çektiğine dair çok az gösterge var. Mevcut durumda görülen zorluklar daha çok üretim kapasitesiyle alakalı.

2024 yılı Kasım ayında AB Savunma Bakanları tarafından onaylanan Yıllık Koordineli Savunma İncelemesi (CARD) raporu, Üye Devletlerin planlarına dayalı iş birliği fırsatlarını tanımlamaktadır. Üye ülkelerin savunma bakanları dört yetenek üzerinde iş birliği yapmayı kabul etmiştir: Entegre Hava ve Füze Savunması (18 Üye Ülke); Elektronik Harp

(14 Üye Ülke); Seyyar Mühimmat (17 Üye Ülke); ve Avrupa Savaş Gemileri (7 Üye Ülke) (17). AB düzeyinde finansman bu fırsatları gerçek yeteneklere dönüştürebilir.

AB, savunma Ar-Ge'sine ve güvenli uydu iletişimi, askeri hareketlilik altyapısı ve Havadan Erken Uyarı ve Kontrol sistemleri gibi temel çift kullanımlı stratejik etkinleştiricilere yönelik harcamalarını arttırarak Avrupa savunmasının istikrarlı ve uzun vadeli finansmanının sağlanmasında merkezi bir rol oynayabilir. Bu kabiliyetler üye devletlerin mevcut savunma planlarıyla ve NATO öncelikleriyle uyumludur. Bunların finanse edilmesi sadece Avrupa savunma sanayisini güçlendirmekle kalmayacak, aynı zamanda AB'nin daha fazla stratejik sorumluluk üstlenmesini sağlayacaktır.

Kaynak: EUISS

Erişim: <https://www.iss.europa.eu/publications/briefs/funding-weapons-together-or-not-how-pay-european-defence>

Anahtar Kelimeler: AB, Savunma, Finans.

5. 21. Yüzyılda İnsansız Hava Araçları ve Hava Savunma Sistemleri / Centre For Aerospace & Security Studies (Pakistan)

Bir gecede ortaya çıkan teknolojik devrimin ardından, insansız hava araçları (İHA), coğrafya ve siyaset kavramlarını yeniden tanımlayacak taktiksel bir oyun değiştirici olarak görülüyor. Bu gelişmeler, insansız hava araçlarının gökyüzündeki baş döndürücü

manevralarını kısıtlamak için kritik öneme sahip Hava Savunma Sistemlerinin (ADS) geleceği için önemli soruları ortaya çıkarıyor.

Genel olarak, İHA'ların saldırı avantajı sağlayan iki temel özelliğe sahip olduğu düşünülmektedir: tespit-kaçınma ve doygunluk. Küçük boyutları, alçak irtifa uçuşları ve düşük hızları, düşman hava savunma sistemleri tarafından tespit ve müdahale olasılığını azaltır.

İHA'ların tespit-kaçınma konusundaki avantajları ilk bakışta görüldüğünden daha ayrıntılıdır. Daha küçük boyutlar ve gizli tasarımlar radar görünürlüğünü azaltırken, bu avantajlar radar teknolojisindeki ilerlemelerle hafifletilebilir. Radar sistemleri elektromanyetik girişimler kullanarak bir nesnenin radar kesitini (RCS) ölçer ve algılama etkinliği daha yüksek frekanslı radar darbeleri ile artar. Sonuç olarak, daha büyük bir RCS, önemli bir mesafede ADS tarafından tespit edilme ve angaje olma olasılığını artırır.

Kaynak: CASS

Yer tabanlı hava savunmaları, yavaş hareket eden İHA'ları çevresel karmaşadan ayırmak için gelişmiş filtreleme mekanizmalarını ve veri analizini entegre etmiştir. Bu insansız hava araçları tespit edildikten sonra, alçaktan uçan tehditleri hedef almak ve etkisiz hale getirmek için özel olarak tasarlanmış uçaksavar topları ve insan tarafından taşınabilir hava savunma sistemleri (MANPAD) de dahil olmak üzere bir dizi karşı tedbire karşı savunmasız hale gelir.

Hava savunması için en iyi yol aşamalı adaptasyondur. Bu nedenle, devletlerin rakiplerinden bir adım önde olmak için elektronik harp yeteneklerini geliştirmeleri gerekiyor. Ayrıca, siber tehditler karşısında bile kesintisiz komuta ve kontrol operasyonları sağlamak için büyük miktarda veriyi güvenli bir şekilde işlemek için sağlam hava boşluklu iletişim ağları kurmak oldukça önemli. İHA'lar geliştikçe, hava savunma sistemleri de askeri değerlendirmelerde önemli bir yere sahip olmaya devam edecektir.

Erişim: <https://casstt.com/hider-finder-race-drone-and-air-defence-systems-in-21st-century/>

Anahtar Kelimeler: İHA, Hava Savunma Sistemi, Güvenlik.

6. 2025: Avrupa Eski Normale Hazır mı? / Royal Institute for International Relations (Belçika)

2025 yılı, Avrupa'nın uluslararası arenada üstleneceği rolü belirleyecek hayati bir dönem olarak önem kazanacaktır. Özellikle ABD Başkanı'nın Kanada, Grönland ve Panama gibi bölgelerdeki hak iddiaları etrafında şekillenen dış politika, Avrupa için beklenmedik bir gelişim oluşturma potansiyeline sahip. Avrupa, son 80 yıl boyunca barış içinde yaşamış olsa da bu durum tarihsel bir istisna teşkil etmektedir.

ABD ile NATO ittifakı, Avrupa'nın güvenliğinde kritik bir rol üstlenmiş olsa da Avrupa'nın bu ittifaka olan bağımlılığı, stratejik bağımsızlık elde etme çabalarının önünde bir engel teşkil edebilir. Avrupa'nın küresel etkisini artırabilmesi için, sadece ABD'nin güvenilir bir müttefiki olmanın ötesine geçmesi gerektiği ifade edilmektedir. Avrupa, ekonomik ve askeri kapasitesini güçlendirerek kendi menfaatlerini koruyan, çok kutuplu bir dünyanın belirgin bir aktörü haline gelmelidir. Bunun başarılı olması için, etkili bir sanayi politikası oluşturulmalı, teknolojiye yönelik yatırımlar artırılmalıdır.

Ayrıca, Avrupa'nın jeopolitik açıdan kritik bölgelerde -Ukrayna, Kafkaslar, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi- istikrarı tesis etmesi, kendi güvenliğini artırmak ve küresel etkisini güçlendirmek için son derece mühimdir. Avrupa, küresel geçit mekanizmasını kullanarak üçüncü ülkelere yatırım yaparak jeoekonomi ve jeopolitiği entegre etmeli; böylece dış ilişkilerinde daha kuvvetli ve olumlu bir etki oluşturmalıdır.

Avrupa'nın NATO içindeki savunma kapasitesini artırarak bir Avrupa savunma unsuru oluşturmaları, özellikle ABD'nin desteğinin azalması ihtimali göz önüne alındığında, kendi savunmasını güvence altına almasına önemli ölçüde katkıda bulunacaktır. Avrupa'nın savunma politikalarını bağımsız bir şekilde tayin edebilmesi adına hayati bir adım teşkil etmektedir.

Stratejik bağımsızlık, Avrupa'nın bir diğer esas hedefi olmalıdır. Bu durum, Avrupa'nın ekonomik ve diplomatik alanlarda kendi bağımsız kararlarını alabilmesi anlamına gelmektedir. Özellikle Çin gibi önemli küresel aktörlerle olan ilişkilerde Avrupa, ABD'nin politikalarını sorgusuz sualsiz benimsemek yerine, kendi ulusal çıkarlarına uygun bir şekilde kararlar almayı benimsemelidir.

Avrupa'nın global güçler arasındaki konumunu sağlamlaştırabilmesi için tarihsel ittifakların ve güç dengelerinin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Avrupa, NATO gibi uluslararası yapılarla iş birliğini devam ettirirken, kendi savunma ve dış politika stratejilerini geliştirmekle mükellef olup, etkili bir liderlik sergileyerek küresel arenada daha belirgin bir rol oynamalıdır.

Kaynak: Sven Biscop

Erişim: <https://www.egmontinstitute.be/2025-is-europe-ready-for-the-old-normal/>

Anahtar Kelimeler: Avrupa, Çin, Politika, NATO.

7. Panama Kanalı'nı Kim Kontrol Ediyor? / Council on Foreign Relations (ABD)

ABD'nin yeni Başkanı Trump, Panama Kanalı'nın mülkiyetinin ABD'ye ait olduğunu defalarca dile getirdi. Panama Kanalı, bölgede her yıl yüz milyarlarca dolarlık ticareti kolaylaştırırken, küresel ticaret için merkez konumunda bulunuyor. ABD'yi tedirgin eden asıl unsur, Çin'in bölgedeki ticaretini ve rolünü giderek arttırmasıdır.

82 km uzunluğundaki Panama Kanalı Atlantik ve Pasifik Okyanuslarını birbirine bağlayan kritik bir küresel deniz geçiş yoludur. Kanal birçok geminin rotasını kısaltırken, nakliye masraflarını da ciddi oranda azaltmaktadır. Her yıl, küresel ticaretin %5 ila %6'sını temsil eden 13.000'den fazla gemi bu kanalı kullanmaktadır.

Panama Kanalı hem ABD hem de bölge ekonomileri için hayati öneme sahiptir. ABD, kanalın en büyük kullanıcısı olurken, her yıl tüm ABD konteyner trafiğinin yaklaşık %40'ı bu kanaldan geçmektedir. Kanalın diğer büyük kullanıcıları arasında Şili, Çin, Japonya ve Güney Kore yer alıyor.

Kaynak: Carlos Jasso

Trump, eski ABD Başkanı Jimmy Carter'ın 1977 yılında yaptığı anlaşma ile kanalın kontrolünü Panama'ya devretmesini yanlış bir hareket olarak değerlendirirken, bu hatalı karar nedeniyle ABD gemilerinin fahiş geçiş ücretleri ödediğini dile getiriyor.

Çin'in Panama Kanalı üzerinde bir hakimiyeti olduğuna dair kesin bir kanıt bulunmasa da Hong Kong merkezli bazı şirketlerin bölgedeki iki limanı kontrol etmesi ABD'yi endişelendiriyor. ABD'nin yeni Dışişleri Bakanı Marco Rubio, Panama Kanalı'nın olası bir çatışma durumunda ABD ulusal güvenliğini ve çıkarlarını tehdit edeceğini ifade ediyor.

Çin, tam olarak Panama Kanalı üzerinde net bir etkisi olmasa da bölgedeki birçok Latin Amerika ülkesine doğrudan yabancı yatırım, enerji ve altyapı kredileri gibi kaynaklar sağlayarak bölgedeki etkinliğini artırıyor.

Panama Başkanı José Raúl Mulino, yaşanan tüm gelişmelerin ardından Trump'ın tüm iddialarını reddetti ve Panama Kanalı'nın devri üzerine herhangi bir görüşmenin yapılmayacağını belirtti. Mulino ayrıca kanaldan geçen her geminin aynı tarifieden fiyatlandırıldığını ve kanal üzerinde Çin'in hiçbir etkisinin olmadığını ifade etti.

Erişim: <https://www.cfr.org/article/who-controls-panama-canal>

Anahtar Kelimeler: Panama, Kanal, ABD, Mülkiyet.

8. Mali Güç Savaşları Kazandırır / KIEL Institute for The World Economy (Almanya)

Bir devletin askeri bir çatışmadan galip mi yoksa mağlup mu çıkacağı, büyük ölçüde sahip olduğu mali kaynakları tarafından belirlenir. Bu durum, KIEL Dünya Ekonomisi Enstitüsü'nün yeni bir ampirik analizinde ilk kez ortaya konmuştur. Araştırmacılar, 1977 ile 2013 yılları arasında 700'den fazla çatışma üzerinde yaptıkları kapsamlı çalışmada, artan askeri harcamaların savaş sonuçlarını büyük ölçüde etkilediğini saptamıştır.

Çatışmada, taraflarından birisi askeri harcamalarını GSYH'nin %10'u kadar arttırırsa, askeri başarı olasılığı %32 oranında artmaktadır. KIEL Enstitüsü Başkanı Moritz Schularick, "Araştırmamız, finansal akışların devletlerarası çatışmalarda güç dengesini nasıl değiştirebileceğini gösteriyor" diyor. "Örneğin, emtia satışlarından elde edilen hükümet gelirlerindeki ani bir artış, hükümetlerin askeri harcamalarını arttırmalarına ve zafer şanslarını önemli ölçüde güçlendirmelerine olanak tanıyor. İlk kez nedensel olarak şunu iddia edebiliriz: Ülkeler, savaşları mali kaynakları sayesinde kazanıyor."

Hükümetin emtia satışlarından elde ettiği gelir GSYH'nin %10'u kadar arttığında, çatışan tarafın savaşı bir üst kategoride (yenilgi yerine beraberlik ya da beraberlik yerine zafer gibi) bitirme olasılığı %3,2 artmaktadır.

Çalışmanın sonuçları, günümüz jeopolitiği açısından son derece önemlidir. Rusya'nın artan petrol ve gaz fiyatları nedeniyle kazandığı gelirlerden önemli ölçüde faydalandığı varsayılabilir. Bu durum, Moskova'nın askeri harcamalarını artırmasına ve savaş kabiliyetini güçlendirmesine olanak sağlamıştır. Çalışma ayrıca, Ukrayna'nın yenilgisini önlemek için Batı'nın mali yardımına ihtiyaç duyduğunu, bu yardımın geri çekilmesinin Ukrayna'nın kendini başarılı bir şekilde savunma yeteneğini büyük ölçüde engelleyeceğini vurgulamaktadır.

Geçmişten çarpıcı bir örnek, 1980'lerde Libya ve Çad arasında yaşanan çatışmadır. Yüksek petrol fiyatları sayesinde Libya, askeri üstünlüğünü gösterebilmiş ve kesin zaferler elde etmiştir. Ancak petrol fiyatları düştüğünde, ülke savaşa devam etmek için gereken mali kaynakları kaybetmiş ve sonunda yenilmiştir. Bu vaka, askeri başarının mali kaynaklara ne kadar bağımlı olduğunu göstermektedir.

Kaynak: Parilov

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/empirical-study-money-wins-wars/>

Anahtar Kelimeler: Askeri, Araştırma, Yatırım.

C. ÇEVRE

1. Moldova'nın Doğal Gaz Krizi Avrupa İçin Bir Sorun / Carnegie Europe (Belçika)

1 Ocak tarihinde Ukrayna'nın Rus doğal gazı transit anlaşasını yenilemeyerek milyonlarca dolarlık gelir kaynağından vazgeçmesi bölgedeki enerji ticareti dengelerini etkiledi. Böyle bir durumun gerçekleşme ihtimaline karşı Slovakya hariç birçok Avrupa ülkesinin önceden önem aldığı belirtilirken, Moldova ve Moldova sınırında bağımsız yönetilen Transdinyester'in önceden herhangi bir önlem almadığı vurgulandı.

Transdinyester bölgesi yıllardır ücretsiz Rus gazını kullanırken, ekonomik faaliyetlerini bu gaz sayesinde sürdürebildi. Rus gazını sağlayan Gazprom, Moldova hükümetine Transdinyester'e gönderilen doğal gaz için 11 milyar dolar fatura ibraz ederken, Moldova hükümeti kendilerinin kontrolünde olmayan bölge için bu faturayı ödemeyeceğini bildirdi.

Moldova, 2022 yılından günümüze kadar mevcut enerji kaynaklarını çeşitlendirme yoluna gitse de istediği seviyeye ulaşamadı. Gazprom'un sağladığı doğal gazın Ukrayna tarafından kesilmesi ile ülkede ekonomik faaliyetler yavaşlamaya başladı. Romanya'dan tedarik edilen enerjinin oldukça pahalı olması Moldova halkını yüksek enerji fiyatları ile karşı karşıya bıraktı.

Bir tarafta Avrupa Birliği, Moldova'da enerji fiyatlarını dengelemeyi ve ülkeyi yolda tutmaya çabalarken, diğer tarafta Rusya doğal gazını bir silah olarak kullanarak Moldova'nın Avrupa Birliği'ne üyelik sürecini engellemeye çalışıyor.

Gazprom, Ukrayna hattından ziyade bölgeye Türkiye ve Trans-Balkan üzerinden doğal gaz gönderme imkanına sahip. Moskova'yı ziyaret eden Transdinyester lideri Vadim Krasnoselski, ziyaret sonrası yaptığı açıklamalarda Rusya'nın insani yardım olarak bölgeye doğal gaz sağlayacağını ifade etti. Avrupa Birliği, Moldova'ya gaz akışının kesilmesi ile bu ülkenin enerji ihtiyacını karşılamak gibi birtakım sorumlulukları üstlenmek zorunda kaldı. Transdinyester bölgesinin Rusya'ya bağıllığı olduğu ifade edilse

de aslında bölgedeki halkın çoğunun Romen vatandaşlığı taşıması nedeniyle Avrupa'ya daha yakın olduğu iddia edilmekte.

Rusya'nın Transdinyester bölgesini kullanarak hem Moldova'da hem de Avrupa'da bir istikrarsızlaştırma çabaları yürüttüğü yıllardır dile getirilen bir durum. Yaşanan sorunlar karşısında Avrupa Birliği'nin acil olarak hem Moldova hem de Transdinyester yönetimiyle bir araya gelip iki taraf arasında diplomatik ilişki kurarak sorunların üstesinden gelmesi gerekiyor.

Kaynak: Getty

Erişim: <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2025/01/moldovas-gas-crisis-is-europes-headache?lang=en¢er=europe>

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Moldova, Rusya.

2. Trump ve İklim Krizi / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)

Paris İklim Anlaşması doğrultusunda, küresel ısınmanın 1,5°C ile sınırlandırılması için sera gazı emisyonlarının 2025 yılına kadar zirve yapması gerekmektedir. Fosil yakıtların üstesinden gelmek, tüm sektörlerde büyük enerji dönüşümleri için elverişli koşulları oluşturacak ve uygulayacak güçlü bir siyasi liderliğe bağlıdır. ABD seçimleri öncesinde, başkan adayları arasında televizyonda yapılan tartışmalar, enerji politikası konusunda

dibe doğru bir yarış andırıyordu ve bu da iklim değişikliği konusunda son yıllarda meydana gelen kültürel değişimini keskin bir şekilde hatırlatıyordu.

Biden, hükümetin 2050 yılına kadar net sıfır emisyonu ulaşması için bir emir imzaladı ve elektrikli arabalar, yenilenebilir enerji üretimi için vergi kredileri ve iklim değişikliğinden etkilenen topluluklar için finansman gibi emisyon azaltıcı teşviklerde yaklaşık yarım trilyon ABD doları değerinde “Daha İyi İnşa Et Yasası’nı” önerdi.

Enflasyon Azaltma Yasası (IRA), dönemin Başkan Yardımcısı Kamala Harris’in Senato’da karar verici oyu kullanmasının ardından 2022 yılı ağustos ayında nihayet yasalaştı. IRA, ABD’de bugüne kadar kabul edilen en kapsamlı iklim mevzuatı olup, temiz enerji üretim projelerinde ve teknoloji yatırımlarında büyük artışlara yol açtı.

Ancak Biden-Harris yönetimi altında ABD hem Rusya hem de Suudi Arabistan’ın önünde dünyanın en büyük petrol üreticisi oldu. 2021 yılından 2023 yılına kadar petrol devleri BP, Shell, Exxon, Chevron ve TotalEnergies’in kârı 410 milyar dolar gibi şaşırtıcı bir rakamı aştı.

Kaynak: Rosalux

Bununla birlikte, Trump döneminde işler daha da kötüye gidecek. Trump-Vance yönetiminin yıkıcı gücünden etkilenebilecek olan sadece ulusal iklim politikası değil. Trump’ın ilk döneminde ABD’yi Paris İklim Anlaşması’ndan çıkardı. Bu kez Trump,

ABD'yi Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nden (UNFCCC) tamamen çekeceğini belirtti.

2024 yılı Kasım ayında Bakü'de yapılacak iklim değişikliği müzakerelerinin başlamasına bir haftadan az bir süre kala Trump'ın seçilmesi, anlamlı bir sonuca nasıl ulaşılabileceği konusunda önemli endişelere yol açtı. Bununla birlikte, gücünün büyük bir kısmını geniş uluslararası katılımından alan çok taraflı bir süreç için, dünyanın en büyük petrol üreticisi ve ikinci en yüksek sera gazı yayıcısının iklim değişikliğini önlemeyi amaçlayan sözleşmeden ayrılması güvenilirliğine son derece zarar verecektir.

Erişim: <https://www.rosalux.de/en/news/id/52996/trump-and-the-climate-crisis>

Anahtar Kelimeler: ABD, Trump, Biden, İklim.

3. Yabancı Yatırımcılar Asya'daki Kömür Santrallerinin Kapanmasını Durdurabilir / World Resources Institute (ABD)

Bazı ülkeler kömür kullanımı bırakmak için cesur planlar yapıyor. Son zamanlarda Endonezya Cumhurbaşkanı, ülkenin tüm kömür ve diğer fosil yakıt santrallerini 2040 yılına kadar emekli edeceğini açıkladı. Ancak bu konuda söz sahibi olan sadece hükümetler değil. Gelişmekte olan ülkelerde kömür santralleri genellikle yabancı yatırımcılar tarafından finanse edilmekte.

Çalışma için düzinelerce termik santral sözleşmeleri incelenmiş ve hepsinde ev sahibi hükümetlerin santrallerin erken kapanmasına neden olacak eylemler için santral yatırımcılarına tazminat ödemesi gerektiği görülmüştür. Bu durum daha temiz enerjiye geçiş için büyük bir caydırıcı unsur oluşturuyor.

Kömür santrallerinin %40 ila %70'inin yabancı yatırımcılar tarafından desteklendiği Endonezya, Pakistan ve Vietnam'daki yatırım sözleşmeleri incelendiğinde, Endonezya ve Vietnam'da ortalama kömür santrali yaşı 11 yaşın altında iken Pakistan'da ise sadece 4'tür. Bir kömür santralının tipik ömrünün yaklaşık 50 yıl olduğu düşünüldüğünde, küresel iklim hedeflerine uyum sağlamak için bu santrallerin çoğunun planlanandan 10 ila 30 yıl önce kapatılması gerekecektir.

Endonezya'da Asya Kalkınma Bankası (ADB) ve yerel bir bağımsız enerji üreticisi, Cirebon-1 kömür santralini erken emekliye ayırmak için bir çerçeve üzerinde anlaştı. Tahmini 325 milyon dolar değerindeki toplam refinansman paketi ile kömür santrali 2035 yılı sonunda emekliye ayrılacak.

Sonuç olarak özellikle Asya'nın kömüre bağımlı ülkelerindeki hükümetler, kömür santrallerini bugüne kadar yaptıklarından çok daha hızlı bir şekilde emekli etmesi gerekiyor. Yatırımcılar için yasal korumalar büyük bir engel teşkil ediyor, ancak üstesinden gelinmesi mümkün. Paydaşlar, yeniden müzakere ve erken emeklilik eylemlerine anında destek vererek, dünyanın en fosil yakıt yoğun bölgelerinden birinde temiz enerjiye hızlı bir geçişin önünü açabilir. Bu, tüm dünyanın iklim geleceğini etkileyecek bir değişimdir.

Kaynak: Pham Hung

Erişim: <https://www.wri.org/insights/foreign-investment-could-stall-early-coal-retirement>

Anahtar Kelimeler: Kömür, Asya, Yabancı Yatırımcılar, Endonezya.

D. SOSYAL

1. İklim ve Sağlık Krizinin Ortasında Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi / Amref Health Africa (Kenya)

İklim değişikliğinin 2030-2050 yılları arasında yılda yaklaşık 250.000 ek ölüme yol açacağı ve ölümlerin çoğunun yetersiz beslenme, sıtma ve ishal gibi hastalıklardan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Bu rakamlara seller, bulaşıcı olmayan hastalıklar ve diğer iklim kaynaklı faktörler nedeniyle hayatını kaybedenler dahil değildir. Sağlık sektörü ciddi bir baskı altındadır ve iklim değişikliğinden kaynaklanan ek yükün sağlık sistemlerine yılda 1,1 trilyon dolara mal olması beklenmektedir.

İklim değişikliğinden kaynaklanan küresel ekonomik kayıpların ise yılda 1,7 trilyon dolar ile 3,1 trilyon dolar arasında değiştiği tahmin edilmektedir. Yaşanan krizler, iklim değişikliğinin insanlık için varoluşsal bir tehdit olduğunu altı çizilmiştir.

Sağlık sektörü, sera gazı emisyonlarına önemli bir katkıda bulunmakta olup, küresel emisyonların yaklaşık %5'ini oluşturmaktadır. Bu oran 514 kömürlü termik santralin üretimine denktir. Sağlık hizmetleriyle ilgili emisyonların %71'inin tedarik zincirlerinden kaynaklandığı düşünüldüğünde, sektörün karbon ayak izinin ele alınması kritik bir önem taşımaktadır.

Birleşmiş Milletler Afrika Ekonomik Komisyonu'na göre, iklim değişikliğinden en çok etkilenen ilk 20 ülkeden 17'si Afrika'da yer alıyor. Bu ülkeler, mevcut iklim değişikliği nedeniyle kuraklıktan etkilenmekte ve bazen ekili mahsullerin tamamen yok olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla yetersiz beslenme, gıda güvensizliği ve gelir yoksulluğu kısır döngüsü birçok Afrika ülkesinde devam etmektedir. Bu çok yönlü zorluklarla mücadele edebilmek için sağlık sistemlerinin yalnızca krizlere yanıt vermek için değil, aynı zamanda gelecekteki krizlere hazırlanmak için de dayanıklılık geliştirmesi gerekmektedir.

Birçok Afrika ülkesindeki mali kısıtlamalar göz önüne alındığında, borç krizlerinin daha da kötüleşmesini önlemek için kredilerden ziyade hibelere daha fazla öncelik verilmelidir. Sonuç olarak, Afrika'nın sağlık sistemleri iklim krizinin ön cephesinde yer

almaktadır. Afrika ülkeleri kapasite eksikliklerini gidererek, finansman modellerini gözden geçirerek ve kapsayıcı yönetişimi teşvik ederek ısınan bir dünyada başarılı olmak için gereken dayanıklılığı inşa edebilir.

Erişim: <https://newsroom.amref.org/blog/2025/01/financing-the-future-strengthening-health-systems-amidst-the-climate-and-health-crisis/>

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Finansman, Afrika.

2. Gazze’de Açlık; Ateşkes Sonrası Yardım Kamyonları Yola Çıkıyor / World Food Programme (İtalya)

Dünya Gıda Programı (WFP) kamyonları, ateşkesin yürürlüğe girmesinin ardından Filistin’e geçmeye başladı. WFP kamyonları Mısır’dan ve İsrail’in Aşdod kenti üzerinden giriş yapacak. WFP, koşullar elverdiği takdirde günde en az 150 kamyonu Filistin’e ulaştırmayı ve malzeme sokmak için mevcut tüm sınır geçiş noktalarını kullanmayı planlıyor.

WFP, 15 Ocak Çarşamba günü ilan edilen ateşkes kararını memnuniyetle karşılarken, önümüzdeki altı ay boyunca bölgedeki acil ihtiyaçları karşılamak için 300 milyon ABD dolarına ihtiyaç duyulduğunu vurguluyor.

Savaş, 2 milyondan fazla insanı gıda yardımına tamamen bağımlı, evsiz ve gelirsiz bıraktı. Bu nedenle tüm sınır kapılarının açık ve güvenilir bir şekilde çalışıyor olmasına ihtiyaç duyuluyor. Ayrıca insani yardım ekiplerinin ihtiyaç sahiplerine ulaşmak için Filistin’de özgürce ve güvenli bir şekilde hareket edebilmeleri gerekiyor. Bu koşullar sağlandığı takdirde, WFP Filistin’de bir milyondan fazla insan için hayat kurtarıcı gıda yardımları dağıtmaya hazır.

WFP, sınır boyunca önceden konumlandırılmış ve Filistin’e doğru yolda olan bir milyondan fazla insanı üç ay boyunca beslemeye yetecek kadar yiyeceğe sahip. WFP’nin gıda paketleri buğday unu, sıcak yemek için ürünler ve beslenme takviyeleri içeriyor.

WFP, Filistin ekonomisinden geriye kalanları canlandırmak için çalışıyor. Yerel dükkanları desteklemek ve insanlara seçme özgürlüğü vermek için WFP, nakit ve kupon yardımını

100.000 kişiye genişletmeyi planlıyor. Ayrıca faaliyetlerine devam edebilen fabrikalar, buğday unu değirmenlerini ve dükkanları da desteklenecek.

Krizin başlangıcından bu yana WFP, Filistin'e 11.550 kamyon ile 181.000 metrik tondan fazla gıda ulaştırdı. Yaklaşık 80.000 ton gıda ise Ürdün, Mısır ve Aşdod sınırında bekletilirken bu miktar, üç ay boyunca bir milyondan fazla insana yetecek kadardır.

Kaynak: WFP/Photolibrary

Erişim: <https://www.wfp.org/stories/hunger-gaza-first-aid-trucks-roll-ceasefire-takes-effect>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Gıda, Yardım.

E. TEKNOLOJİ

1. DeepSeek'in Ortaya Çıkışı ve Küresel Etkileri / NATURE (Birleşik Krallık)

Çinli teknoloji girişimi tarafından ortaya çıkarılan DeepSeek, günümüzde ABD'li teknoloji devleri tarafından geliştirilen araçlara kıyasla daha düşük maliyetli iki büyük dil modelini piyasaya sürerek teknoloji dünyasını kasıp kavurdu. DeepSeek, OpenAI'nin en gelişmiş dil modeline benzer şekilde bilimsel sorunları çözebilen açık kaynaklı DeepSeek-R1 modelini piyasaya sürdü. Ayrıca DeepSeek, OpenAI'nin DALL-E 3 ve Stable Diffusion'ına çok benzeyen metinden görsel oluşturabilen Janus-Pro-7B adlı diğer bir modelini de erişime açtı.

Çinli uzmanlar tarafından DeepSeek'in piyasaya sürülmesi olumlu görülürken, bu durumun Çin'in yapay zekâ sektöründe küresel lider olma hedefleriyle uyumlu olduğu bildiriliyor. Alibaba tarafından ocak ayında piyasaya sürülen Qwen2.5-Max'ın, DeepSeek'in dil modelinden daha performanslı ve düzgün çalıştığı da ayrıca ifade edilmekte.

Kaynak: Nicolas Tucet

Çin'deki yapay zekâ teknolojisinin gelişimi daha önce belirlenen hedeflere bağlı şekilde ilerliyor. Çin hükümeti, 2017 yılında ülkenin 2030 yılına kadar yapay zekâ sektöründe dünya lideri olma hedefini duyurmuş ve bugün bu hedefi gerçekleştirmek adına oldukça

sıkı çaba göstermiştir. Çin Eğitim Bakanlığı, 2022 yılına kadar ülkedeki 440 üniversitenin yapay zekâ alanında uzmanlaşmış kadrolarca lisans derecesi sunmasını istedi.

Uzmanlar, DeepSeek'in Çin hükümeti tarafından sağlanan yapay zekâ eğitimi ve yetenek geliştirme yatırımlarından yararlandığını ifade ediyor. Ayrıca, Ulusal Derin Öğrenme Teknolojisi ve Uygulaması Mühendislik Laboratuvarı gibi devlet destekli girişimlerin ülkede binlerce yapay zekâ uzmanı yetiştirdiği belirtiliyor. DeepSeek'in kurucusu Liang Wenfeng, şirketinde yeni mezun ve doktora öğrencilerini istihdam ettiğini belirtirken, ana ekibin kadrosunda 35 yaşından küçük çalışma arkadaşlarının bulunduğunu da ayrıca vurguluyor.

DeepSeek'in düşük maliyetlerde bu kadar kullanışlı bir dil modeli üretebilmesi özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından bir rol model olabileceği, gelecekte daha fazla ülkenin bu alanda atılımlar yapabileceği dile getiriliyor.

Erişim: <https://www.nature.com/articles/d41586-025-00259-0>

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, DeepSeek, Teknoloji, Çin.

2. Pakistan'da Starlink: Bağlantının Geleceğini Keşfetmek / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)

Starlink, sınırlı erişime sahip veya hiç bağlantının bulunmadığı bölgelerde yüksek hızlı, düşük gecikmeli internet hizmeti sağlamasıyla dünya pazarında önemli bir yere sahip. Pakistan'da sık sık internet kesintilerinin yaşanması ve bazı noktalarda internete erişim sıkıntısının artması üzerine Starlink'e duyulan ihtiyaç gün yüzüne çıktı. Bilgi Teknolojileri ve Telekomünikasyon Bakanlığı, Starlink gibi teknolojilerin ülkede sorunsuz şekilde çalışabilmesi için çeşitli düzenlemeler üzerinde çalıştıklarını belirtti.

Starlink'in Pakistan'ın dijital altyapısı için bir devrim olacağı iddia edildi. Günümüzde, Speedtest Global Endeksi'ne göre Pakistan'ın mobil internet hızı 111 ülke arasında 97'nci, geniş bant hızında 155 ülke arasında 139'uncu sırada yer alıyor.

Pakistan, yapılan sıralamalarda geri kalmasına rağmen mevcut bilişim teknolojisi sayesinde 2023-2024 yılı ihracat gelirlerini 3,2 milyar dolar artırmayı başarmış ve bu

alandaki potansiyelini ortaya çıkarmıştır. Starlink teknolojisinin Pakistan'a gelmesi ülkedeki e-ticaret, internet hızı ve dijital gelişimleri artırma potansiyeli taşıyor. Ayrıca, ülkenin özellikle kırsal yerleşim yerlerinde yaşanan internet probleminin çözümünde büyük rol oynaması bekleniyor.

Starlink Brezilya'da 19.000 kırsal okula internet erişimi sağlamak için hükümet ile ortaklık anlaşması imzalamıştır. Aynı şekilde Kazakistan ve Filipinler'de kırsal bölgelerde eğitimi teşvik etmek için Starlink ile çalışmalar yürütüyor.

Gelecekte uydu interneti teknolojisinin giderek daha fazla rekabet ortamı oluşturacağı belirtiliyor. Starlink ve benzeri teknolojilerin gelişimi ile yeni bir çağın bağladığı düşünülüyor. Bu süreçte devletlerin bu tür teknolojileri adapte etmesinin oldukça kritik bir unsur olduğu vurgulanıyor.

Kaynak: CASS

Erişim: <https://casstt.com/starlink-in-pakistan-exploring-the-future-of-connectivity/>

Anahtar Kelimeler: Pakistan, Starlink, İnternet, Teknoloji.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Finnish Institute of International Affairs

Almanya Seçim Arifesinde

Çevrimiçi Etkinlik (12.02.2025)

2023 yılında Almanya ekonomisi resesyona girmiş ve 2024 yılında da benzer şekilde ekonomik sıkıntılar devam etmiştir. Özellikle otomotiv gibi kritik sektörlerde yaşanan sorunlar sürmüştür. Gerçekleştirilecek etkinlikte, Donald Trump'ın yeniden seçilmesi ve kötüleşen jeopolitik ortamda Almanya'daki başlıca siyasi ve ekonomik gelişmeler tartışılacaktır.

Erişim: <https://fiia.fi/en/tapahtumat/germany-on-the-eve-of-elections-a-structural-crisis-for-the-eus-engine>

2. Brookings

ABD, Güney Kore ve Japonya'nın Ekonomi Güvenliğine Yaklaşımı

Çevrimiçi Etkinlik (12.02.2025)

2024 yılının son birkaç ayı ABD, Güney Kore ve Japonya açısından değişimlerin yoğun olduğu bir dönem olarak geçti. ABD ve Japonya'da gerçekleştirilen seçimlerde ABD'de Trump, Japonya'da ise Shigeru Ishiba yönetimi devraldı. Güney Kore'de Cumhurbaşkanı Yoon Suk Yeol'un sıkı yönetim ilan etmesi Asya siyasetinde geniş yankı uyandırdı. Gerçekleştirilecek etkinlikte, yaşanan tüm gelişmelerin gelecekte üç ülke arasındaki ilişkileri nasıl etkileyeceği üzerine tartışma yapılacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/us-south-korean-and-japanese-approaches-to-economic-security/>

3. Yusof Ishak Institute

Tayvan Otomotiv Endüstrisi

Çevrimiçi Etkinlik (24.02.2025)

Tayvan ekonomisinde otomobil sektörü son elli yıla oldukça önemli bir yer edinmiştir. Ülkedeki otomobil üretimi, yıllık ihracatın yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Gerçekleştirilecek etkinlikte, karayolu taşımacılığında elektrikli araçların gelişimi ve bu durumun Tayvan ekonomisine yönelik zorlukları uzmanlar tarafından ele alınacaktır.

Erişim: <https://www.iseas.edu.sg/mec-events/thai-automotive-industry-in-transition/>

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**